XIV ЗЬЕЗД КОМУНІСТЫЧНАЙ ПАРТЫІ (бальшавікоў) БЕЛАРУСІ

Справаздача Цэнтральнага Камітэту КП(б)Б

Даклад сэкратара ЦК КП(б)Б тав. Шаранговіча

ПРОЛЕТАРЫ ЎСІХ КРАЁЎ, ЗЛУЧАЙЦЕСЯ!

29 СТУДЗЕНЯ 1932 г. № 23 (1592)

ЧЫРВОНАЯ ЗЬМЕНА

ОРГАН ЦК І МЕНГАРКОМУ ЛКСМБ

I. Крызіс сусьветнага капіталізму і рост соцыялізму ў СССР

Таварышы! XIУзьезд бальшавікоў Беларусі падагуліць вынікі работы і барацьбы КП(б)Б за генэральную лінію партыі за час, які прайшоў з мінулага XIII зьезду КП(б)Б. Зьезд адначасова вызначыць програму далейшага, яшчэ больш пасьпяховага прасоўваньня наперад па шляху соцыялізму і конкрэтныя шляхі ажыцьцяўленьня гаспадарча-палітычных задач, якія стаяць перад партыяй.

Неабходна, і падагульваючы вынікі сваёй работы, спыніцца на становішчы капіталістычных краін на сёньняшні дзень.

Правадыр нашай партыі тав. Сталін на ХУІ зьезьдзе УсеКП(б) у політсправаздачы ЦК падкрэсьліў, што сусьветны капіталізм знаходзіцца на шляху далейшага паглыбленьня і абвастрэньня экономічнага крызісу. „У нас, у СССР,—гаварыў т. Сталін,—узрастаючы ўздым соцыялістычнага будаўніцтва і ў прамысловасьці і ў сельскай гаспадарцы. У іх у капіталістых—узрастаючы крызіс экономікі і ў прамысловасьці і ў сельскай гаспадарцы“.

Сёньнешняе становішча СССР і становішча сусьветнага капіталізму з выключнай сілай пацьвердзілі гэтыя словы тав. Сталіна. Экономічны крызіс у краінах капіталу, дасягнуўшы гіганцкіх разьмераў, няўмольна расьне і паглыбляецца з дня на дзень. Тав. Молатаў у сваёй прамове на II сэсіі ЦВК СССР падаў яркія лічбы вялізарнага паглыбленьня экономічнага крызісу сусьветнага капіталізму, узятыя з часопісу нямецкага інстытуту кон'юнктурных дасьледаў. „З 39 краін—гаворыцца ў гэтым часопісу—на якія прыпадае больш паловы сусьветнага гандлю. 4 проц. ахоплены крызісам, або непасрэдна стаяць перад яго пагрозай. Над уплывам гэтага крызісвага абвастрэньня ў крэдытнай сфэры сусьветнай кон'юнктуры ўпадак зноў за апошні час абвастрыўся. Індэкс сусьветнай прамысловай продукцыі, калі ўзяць 1928 г. за 100, упаў з 88 проц. у чэрвені да 73 проц. у кастрычніку“.

Асабліва характэрныя факты падае гэты часапіс у адносінах экономічнага разьвіцьця Германіі ў 1931 годзе. Прамысловая продукцыя Германіі ў сучасны момант упала да ўзроўню 1890 году г. зн. адкацілася на 40 год назад. Цяжкая індустрыя ўпала з 59 проц. у 1929 г. да 49 проц. у 1931 г. Нацыянальны даход Германіі ўпаў з 75 млрд. марак да 55 мард. у мінулым годзе.

Можна падаць яшчэ цэлы рад красамоўных фактаў аб найвялікшым паглыбленьні і абвастраньні экономічнага крызісу ў Англіі, Амэрыцы, Францыі, колёніяльных краінах, а таксама асабліва ў Польшчы і Заходняй Беларусі, дзе гэты крызіс набыў яшчэ большую сілу, дзе гэты крызіс прывёў да абсолютнага ўпадку (я маю на ўвазе Польшчу і Зах. Беларусь) асноўных галін прамысловасьці, а так сама і ў сельскай гаспадарцы.

У краінах капіталу з катастрафічнай сілай расьце армія галодных, пазбаўленых працы рабочых. Зараз ва ўсіх капіталістычных дзяржавах налічваецца да 40 млн. беспрацоўных. Ідзе шалёнае наступленьне буржуазіі на зарплату працоўных, на соцыяльнае страхаваньне, на матар'яльна-бытавое становішча рабочае клясы і ўсіх працоўных мас.

Адначасова расьце рэволюцыйны ўздым пролетарыяту ў капіталістычных краінах. Асабліва вялікі рост рэволюцыйнай актыўнасьці пролетарыяту і працоўных мас, пад кіраўніцтвам нашых брацкіх комуністычных партый і Комінтэрну, мы маем у такіх краінах, як Польшча, Германія, Англія і Амэрыка, дзе гэты магутны ўздым рэволюцыйнага руху праходзіць ва ўмовах нячуванага тэрору і зьвярыных рэпрэсій з боку буржуазіі і яе соцыял-фашысцкіх служак. Рэволюцыйны ўздым рабочай клясы ў капіталістычных краінах пераходзіць у організаваныя экономічныя баі пролетарыяту, якія часамі перарастаюць у політычныя баі. Сусьветны пролетарыят пераходзіць у контрнаступленьне супроць буржуазіі, супроць фашызму і супроць соцыял-фашыстых. Гэтыя выступленьні ў цэлым радзе выпадкаў перарастаюць у непасрэдныя ўзброеныя баі з паліцыяй і фашыстымі. Да рэволюцыйнага руху пролетарыяту далучаюцца ўсё новыя і новыя масы працоўнага сялянства, якія пад кіраўніцтвам комуністычных партый і рабочай клясы выступаюць супроць капіталізму.

Як ніколі абвастрыліся і няўхільна паглыбляюцца ўнутраныя супярэчнасьці паміж паасобнымі капіталістычнымі дзяржавамі. Сусьветны экономічны крызіс выклікае абвастрэньне барацьбы за новыя рынкі, асабліва паміж так званымі краінамі-пераможцамі—Англіяй, Францыяй, Амэрыкай і інш. Абвастрыліся да найвышэйшага пункту ўсе супярэчнасьці, закладзеныя ў Вэрсальскай сыстэме і зьвязаныя з пытаньнем аб рэпарацыях. Гэтае абвастрэньне ўнутраных супярэчнасьцяй паміж паасобнымі капіталістычнымі дзяржавамі часамі пераходзіць у адкрытую ўзброеную барацьбу, што знайшло сваё, найбольш яркае адлюстраваньне ў падзеях, якія адбываюцца на Далёкім Усходзе. Сусьветны экономічны крызіс і зьвязанае з ім рэзкае абвастрэньне супярэчнасьцяў капіталізму выклікае рост інтэрвэнцыяністскіх імкненьняў міжнароднага імпэрыялізму, накіраваных у першую чаргу, супроць краіны пролетарскай дыктатуры—Савецкага Саюзу. Сусьветны капіталізм шалёна рыхтуецца да новай антысавецкай вайны. Процэсы прампартыі і меншавікоў-шкоднікаў з усёй сілай выкрылі падрыхтоўку да інтэрвэнцыі супроць СССР, на чале якой (падрыхтоўкі) стаяў францускі імпэрыялізм. Вайна ў Манджурыі—гэта таксама непасрэдная падрыхтоўка сусьветнага імпэрыялізму да вялікай антысавецкай вайны.

Буржуазія даскана разумее, што гістарычныя перамогі соцыялізму ў краіне саветаў усё больш і больш наглядна паказваюць пролетарыяту і ўсім працоўным капіталістычных краіне, што адзіным выхадам для іх зьяўляецца той выхад, які быў ужыты пролетарыятам СССР пад кіраўніцтвам комуністычнай партыі. Сусьветны экономічны крызіс, які расьце і паглыбляецца на фоне найвялікшых посьпехаў соцыялістычнага будаўніцтва ў СССР, прымушае буржуазію шукаць выратаваньня ў падрыхтоўцы новых войн і ў першую чаргу ў вайне супроць СССР.

Што ў зьвязку з гэтым ад нас патрабуецца?

Перш за ўсё ад нас патрабуецца, каб мы і надалей, няўхільна ажыцьцяўляючы генэральную лінію нашай партыі, вядучы рашучую барацьбу з клясавым ворагам і яго агентурай унутры партыі—правымі і „левымі“ опортуністымі,—узмацнілі рост гаспадарчай магутнасьці нашай краіны.

Таварышы, за той пэрыод, які мы прайшлі ад XIII да XIV зьезду КП(б)Б у нашай краіне адбыліся найвялікшыя соцыяльна-экономічныя зрухі. Досыць спаслацца на апублікаваны ў нашых газэтах дакумант—тэзісы да другой пяцігодкі, якія ў першай сваёй частцы даюць сьціслую і яркую ацэнку гэтых гістарычных зрухаў. Краіна пролетарскай дыктатуры, пад кіраўніцтвам партыі, канчаткова вырашыла ленінскае пытаньне „хто-каго“ і ў прамысловасьці і ў сельскай гаспадарцы на карысьць соцыялізму. У трэцім рашаючым годзе пяцігодкі пераможна пабудаван фундамант соцыялістычнай экономікі. Наша краіна на аснове індустрыялізацыі пабудаваньня саўгасаў і колгасаў, на аснове машынізацыі сельскай гаспадаркі стала краінай самага буйнага земляробства ва ўсім сьвеце. Колгасы і саўгасы занялі вядучае месца ў сельска-гаспадарчай экономіцы.

Усё гэта сьведчыць аб гіганцкім умацаваньні нашай экономічнай магутнасьці, аб тым, што мы з посьпехам ажыцьцяўляем на справе лёзунг —„дагнаць і перагнаць“. Разам з тым гэта зьяўляецца найлепшым сродкам умацаваньня абароназдольнасьці нашай краіны.

Таварышы, было-б адзнак памылковым лічыць, што можна ўмацоўваць абароназдольнасьць нашай краіны, не ўмацоўваючы баяздольнасьці нашай Чырвонай арміі. Наша партыя і пад яе кіраўніцтвам пролетарыят і працоўнае сялянства ўвесь час аддавалі вялікую ўвагу ўмацаваньню абароназдольнасьці Чырвонай арміі. На даным этапе, калі як ніколі ўзрасла пагроза ваеннай небясьпекі, гэта задача набывае асабліва важнае значэньне.

На падставе посьпехаў соцыялістычнага будаўніцтва мы адначасова здолелі ўзмацніць абароназдольнасьць нашай краіны і Чырвонай арміі.

Вырас і падняўся на яшчэ больш высокую ступень політычны ўзровень байцоў. Сіла нашай Чырвонай арміі —у яе клясавай сьвядомасьці, ў тым, што яна цьвёрда ведае свае мэты і задачы, што наша Чырвоная армія даскана разумее ўсю адказнасьць сваёй ролі, як вартавога соцыялістычнай будоўлі. Значна вырас і ўмацаваўся політычны ўзровень каманднага складу нашай Чырвонай арміі. У новых умовах у новай абстаноўцы соцыялістычнага будаўніцтва перад усімі камандзірамі, політработнікамі і байцамі стаіць задача яшчэ больш узьняць баяздольнасьць Чырвонай арміі, узмацніць яе монолітнасьць і згуртаванасьць.

Перад нам, перад усёй КП(б)Б. якая працуе ва ўмовах прымежнай рэспублікі, ва ўсю вышыню стаіць задача—аддаваць яшчэ большую ўвагу, чым гэта рабілася да сёньняшняга дня ажыцьцяўленьню дырэктыў партыі аб умацаваньні баяздольнасьці нашай Чырвонай арміі.

Я думаю, што таварышы, якія будуць выступаць па справаздачы ЦК КП(б)Б, падкрэсьляць рад дадатковых пытаньняў і адзначаць нашы недахопы ў гэтай рабоце, каб у далейшым мы з яшчэ большым посьпехам ажыцьцяўлялі задачу ўмацаваньня абароназдольнасьці нашай краіны, умацаваньне нашай Чырвонай арміі.

Вось сьціслы малюнак таго становішча, якое мы маем у капіталістычных краінах і ў нас, у краіне пролетарскай дыктатуры.

Перад нам, перад усёй партыяй і яе верным атрадам КП(б)Б стаяць гіганцкія задачы барацьбы за выкананьне пяцігодкі, за ажыцьцяўленьне програмы чацьвертага, заключнага году пляну вялікіх работ на аснове рэалізацыі 6 умоў тав. Сталіна.

Які шлях нашага далейшага разьвіцьця? Я думаю, што гэты шлях з выключнай яснасьцю адлюстраваны ў тэзісах даклада ў т. т. Молатава і Куйбышава на ХУІІ усесаюзнай партконфэрэнцыі. Гэта ёсьць дакумант найвялікшага сусьветна-гістарычнага значэньня. Гэта разгорнутая програма нашага далейшага прасоўваньня наперад пад сьцягам ленінізму па шляху да бясклясавага соцыялістычнага грамадзтва. Я павінен падаць некаторыя важнейшыя пункты з гэтага дакуманту, якія маюць асаблівае значэньне.

„ХУІІ конфэрэнцыя Усе КП(б),— гаворыцца ў тэзісах т. т. Молатава і Куйбышава—лічыць, што вялізарныя прыродныя багацьці краіны, бальшавіцкія тэмпы соцыялістычнага будаўніцтва, узрастаючая актыўнасьць шырокіх мас рабочых і колгасьнікаў і правільная лінія партыі—поўнасьцю забясьпечваюць такое разгортваньне продукцыйных сіл соцыялістычнай гаспадаркі ў другім пяцігодзі, на аснове якога будуць канчаткова ліквідаваны капіталістычныя элемэнты ў СССР Конфэрэнцыя лічыць, што асноўнай політычнай задачай другой пяцігодкі зьяўляецца канчатковая ліквідацыя капіталістычных элемэнтаў і клясаў наогул, поўнае зьнішчэньне прычын, якія нараджаюць клясавую розьніцу і эксплёатацыю і перамога над перажыткамі у экономіі і сьвядомасьці людзей, ператварэньне ўсяго працоўнага насельніцтва краіны ў сьвядомых і актыўных будаўнікоў бясклясавага соцыялістычнага грамадзтва.

Далей у тэзісах падкрэсьліваецца, што „разгорнутая ў першай пяцігодцы работа па ператварэньню СССР з краіны, якая ўвозіла машыны і абсталяваньне, у краіну, якая самастойна выробляе машыны і абсталяваньне, будзе завершана і канчаткова забясьпечыць за СССР экономічную самастойнасьць, што ахоўвае СССР ад ператварэньня яе ў прыдатак да капіталістычнай сусьветнай гаспадаркі“ (ХІУ зьезд УсеКП(б). І далей у тэзісах гаворыцца, што „шпаркі рост соцыялістычнай гаспадаркі ў пэрыод другой пяцігодкі ў нацыянальных рэспубліках і абласьцёх абумоўлівае зжываньне экономічнай і культурнай адсталасьці нацыянальнасьцяй—гэтай спадчыны ад царскага колёніяльна-капіталістычнага рэжыму“.

У проэкце пастаноў конфэрэнцыі мы маем наступнае ўказаньне: ХУІІ конфэрэнцыя УсеКП(б) лічыць, што асноўнай і рашаючай гаспадарчай задачай другой пяцігодкі зьяўляецца завяршэньне рэконструкцыі ўсёй народнай гаспадаркі, стварэньне навейшай тэхнічнай базы для ўсіх галін народнай гаспадаркі.

Наша задача на ХІУ зьезьдзе КП(б)Б заключаецца ў тым, каб даручыць ЦК нашай партыі на аснове пастаноў ХУІІ партконфэрэнцыі распрацаваць у бліжэйшы час програму другой пяцігодкі для разьвіцьця соцыялістычнага будаўніцтва ў БССР. Зьезд павінен даручыць ЦК партыі, каб была праведзена найшырэйшая падрыхтоўчая работа да складаньня другой пяцігодкі. У гэту работу трэба ўцягнуць усе організацыі і непасрэдна рабочыя масы, колгасьнікаў і працоўных. Я думаю, што гэты дакумант трэба скарыстаць для максымальнай мобілізацыі мас на выкананьне тых вялізарных задач, якія стаяць перад намі ў апошнім годзе першай пяцігодкі.

Адна з асноўных задач, што стаяць перад намі ў чацьвертым заключным годзе пяцігодкі заключаецца ў тым, каб мы вядучы барацьбу за выкананьне пяцігодкі ў 4 гады, сконцэнтравалі галоўную ўвагу на цяжкай індустрыі, на машынным будаўніцтве, на барацьбу за мэталь, чыгун, вугаль, нафту. Гэта ёсьць аснова асноў ажыцьцяўленьня лёзунгу „дагнаць і перагнаць“. Гэта ёсьць аснова асноў соцыялістычнай рэконструкцыі ўсёй нашай гаспадаркі

Другая задача—задача барацьбы за рэконструкцыю і рашучы ўздым нашага транспорту. І трэцяя задача— гэта далейшае паляпшэньне матар'яльна бытавых умоў рабочай клясы, разгортваньне савецкага гандлю, перабудова спажывецкай коопэрацыі. У галіне соцыялістычнай рэконструкцыі сельскай гаспадаркі мы павінны максімум

(Працяг глядзі на 2-й стар.)

XIV зьезд Комуністычнай партыі (бальшавікоў) Беларусі

Справаздача Цэнтральнага Камітэту КП(б)Б

Даклад сэкратара ЦК КП(б)Б т. Шаранговіча *)

увагі аддаць барацьбе за якасьць сацыялістычнай і колгаснай вытворчасьці, за ажыцьцяўленьне цэнтральнай задачы колгаснага будаўніцтва—організацыйна-гаспадарчага ўмацаваньня колгасаў. У цэнтры ўвагі па ранейшаму павінна стаяць вырашэньне жывёлагадоўчай проблемы, проблемы тэхнічных культур.

Ажыцьцявіць гэтыя задачы мы здолеем толькі на аснове бальшавіцкай рэалізацыі 6 умоў перамогі—6 указаньняў тав. Сталіна, калі будзем „працаваць і кіраваць па-новаму", паклаўшы ў аснову якасьць работы і праверку выкананьня.

II Вынікі і пэрспэктывы прамысловага разьвіцьця

БССР зьяўляецца неадлучнай часткай усяго Савецкага Саюзу. На практычнай працы ў БССР мы можам найбольш выразна бачыць, як адлюстроўваецца правільнасьць ленінскай нацыянальнай політыкі і лініі на соцыялістычную індустрыялізацыю, якую праводзіць наша партыя. На прыкладах і фактах разьвіцьця нашай адсталай у мінулым краіны—Беларусі, мы можам пацьвердзіць ажыцьцяўленьне задач, ня раз запісаных у дакумантах нашай партыі, задач аб падцягненьні адсталых у мінулым краін у напрамку паскораньня тэмпаў разьвіцьця прамысловасьці і індустрыялізацыі.

XIII зьезд КП(б)Б запісаў наступныя дырэктывы Цэнтральнаму камітэту:

„Зьезд даручае Цэнтральнаму Камітэту ў далейшым працягваць цьвёрды курс на індустрыялізацыю і на павялічэньне ўдзельнай вагі прамысловасьці, разьвіваючы ў першую чаргу тыя галіны прамысловасьці, якія працуюць на мясцовай сыравіне: торф, лес, лён, будаўнічыя матар'ялы, перапрацоўка сельска-гаспадарчых продуктаў і інш".

На мінулых зьездах партыі ўжо досыць падкрэсьлівалася мінулае Беларусі, становішча яе прамысловасьці і ўсёй гаспадаркі да таго часу, пакуль рабочая кляса і асноўная маса сялянства пад кіраўніцтвам нашай партыі, узяла ўладу ў свае рукі. Я думаю, што няма патрэбы на гэтым зьезьдзе яшчэ раз падрабязна прыводзіць факты з мінулага.

Які малюнак мы маем цяпер у сэнсе разьвіцьця прамысловасьці і росту індустрыялізацыі нашай краіны?

Політыка партыі забясьпечыла ўжо цяпер у БССР вядучую ролю прамысловасьці, такія тэмпы яе разьвіцьця, якія неабходны для соцыялістычнай рэконструкцыі ўсяе народнае гаспадаркі. Вось некалькі лічбаў, якія сьцьвярджаюць падцягваньне нашай прамысловасьці да ўзроўню перадавых пролетарскіх цэнтраў. Калі прыняць 1926-27 г. за 100, то па тэмпах валавая продукцыя БССР вырасла ў 1931 годзе на 179 проц., у той час, калі па ўсім СССР сярэдні рост за гэты-ж час раўняецца 121 проц. Таксама, калі ўзяць тэмпы прыросту рабочых па БССР, то ў 1930 годзе мы маем ужо 140 проц. параўнальна з 1926-27 годам, у той час калі па СССР прырост рабочых за гэты час складае 110,6 проц. Вы бачыце, што тэмпы агульнага разьвіцьця нашай прамысловасьці па выпуску валавой продукцыі і рост рабочай клясы больш высокія чым у СССР у цэлым.

На падставе гэтых інтэнсыўных тэмпаў разьвіцьця ўсяе народнае гаспадаркі, і ў першую чаргу прамысловасьці, адбыліся карэнныя зрухі ва ўсёй соцыяльна-экономічнай структуры рэспублікі. БССР — у мінулым дробна-аграрная краіна—ўжо на працягу першай пяцігодкі ператвараецца ў краіну індустрыяльна - аграрную. Удзельная вага продукцыі прамысловасьці (продукцыя асноўных галін народнай гаспадаркі) за ўвесь час няўхільна павялічваецца. Калі ў 1928-29 годзе ўдзельная вага гэтай продукцыі складала 23,6 проц. то ў 1930 г. яна раўняецца 38,7 проц., а ў 1931 г. —51,7 проц. На 1932 год мы будзем мець 55,3 проц. Удзельная вага пролетарыяту адносна да ўсяго насельніцтва ў 1928-29 годзе складала 1,47 проц., а ў 1931 годзе—2,92 проц. Такавы вялізарнага значэньня зрухі адбываюцца ў нашай прамысловасьці. Яны набываюць яшчэ большае значэньне на фоне таго, што мы перакрываем намечаньні пяцігодкі ў выкананьні заданьняў па ўсіх асноўных элемэнтах народнай гаспадаркі. Напрыклад, калі паводле проэктаваньняў пяцігодкі ўдзельная вага прамысловасьці павінна была складаць у 1932 годзе 38 проц., то, як я гаварыў, у сапраўднасьці ў 1932 годзе яна павінна будзе складаць 55,3 проц. Мы такім чынам павінны мець выкананьне пяцігодкі на 144,4 проц. па валавой продукцыі прамысловасьці і 109 проц —па колькасьці рабочых.

Мы маем значнае тэхніка-экономічнае пераўзбраеньне нашай прамысловасьці. Аб'ём капітальных укладаньняў значна перавысіў тыя фонды, якія намячаліся пяцігодкай. Фонд асноўнай нашай прамысловасьці ў 1928-29 годзе ў сумарным азначэньні складаў 68.416 тыс. рублёў, а капітальныя ўкладаньні за 4 годы складаюць 275 390 тыс. На працягу гэтай пяцігодкі ўступіла ў эксплёатацыю цэлы рад новых буйнейшых прадпрыемстваў ня толькі рэспубліканскага, але і саюзнага значэньня, як БелДРЭС імя Сталіна, Гомсельмаш, бабруйскі дрэваапрацоўчы комбінат, ацэтонавы завод і г. д. Рэконструюецца рад прадпрыемстваў, якія маюць вялізарнае значэньне, як напрыклад, Добруская папяровая фабрыка, мэталяапрацоўчы завод імя Варашылава, гарбарня „Бальшавік" і інш. Удзельная вага новых прадпрыемстваў у агульным выпуску продукцыі прамысловасьці ВСНГ у 1931 годзе складае ўжо 46 проц. Вось малюнак таго, як выконваліся дырэктывы XIII зьезду КП(б)Б у сэнсе разьвіцьця нашай прамысловасьці.

Таварышы, адзначаючы ўсе тыя вялізарныя дасягненьні, якія мы маем па лініі разьвіцьця прамысловасьці, я павінен, аднак, з усёй сілай і выразна выю падкрэсьліць рад буйнейшых недахопаў і прарываў, што існуюць яшчэ ў рабоце прамысловасьці і тармозяць яшчэ больш пасьпяховае разьвіцьцё і ўмацаваньне вядучай ролі нашай прамысловасьці ва ўсёй народнай гаспадарцы і адносную агульную яе яшчэ слабасьць.

У першую чаргу — адносна выкананьня прамфінпляну. Ня гледзячы па ўсю рэальнасьць і магчымасьць яго выкананьня, аб чым мы ня раз падкрэсьлівалі, — у 1931 годзе прамфінплян рэалізаваны толькі на 80,1 проц., у тым ліку па аб'ёме будаўніцтва—на 85,2 проц., па прамысловасьці ВСНГ—86,2 проц., па рэспубліканскай—71,4 проц., па прамысловасьці Наркамснабу па выпуску валавой продукцыі—86,6 проц.

Найбольш буйныя прарывы ў выкананьні прамфінпляну ёсьць у такіх галінах прамысловасьці, як тарпяная —80,6 проц., хэмічная — 45,9 проц., керамічная—43,1 проц., мэталяапрацоўчая—70,5 проц.

Асабліва слабым зьявам зьяўляецца недавыкананьне якасных паказчыкаў, што з усёй сілай падкрэсьлівае выключна дрэнны ход мобілізацыі і скарыстаньня ўнутраных рэсурсаў.

Як ідзе зьніжэньне сабекошту? Па прамысловасьці ВСНГБ у 1928-29 г. намечана было зьніжэньне на 6,4 проц выканана—на 4,9 проц. У 1929-30 г. намечана было—11,5 проц., выканана —7,8 проц. У 1931 годзе намечана — 7,8 проц., выканана ўсяго толькі 1,4 проц. Для таго, каб зразумець наколькі моцна невыкананьне гэтых паказчыкаў адбываецца на мобілізацыі дадатковых сродкаў прамысловасьці, даволі паказаць, што толькі адзін процант зьніжэньня сабекошту дае для ўкладаньня ў нашу прамысловасьць дадатковых два мільёны рублёў.

Дрэннае выкананьне паказчыкаў мы маем і ў галіне падняцьця продукцыйнасьці працы. На 1931 год было намечана 33,5 проц. выканана—15,8 проц. Па заработнай плаце было намечана 5,6 проц., выканана—11,7 проц. Мае месца вялізарны разрыў паміж продукцыйнасьцю і заработнай платай, прычым у такіх галінах прамысловасьці, як мэталяапрацоўчая. Возьмем 1931 год. У першым квартале выкананьне пляну росту продукцыйнасьці працы складае 65,8 проц., а па заработнай плаце—99,9 проц. Другі квартал: продукцыйнасьць—64,4 проц заработная плата—102,4 проц. Трэці квартал—продукцыйнасьць—72 проц., заработная плата—113,3 проц. Як я ўжо падкрэсьліваў, мы маем няпоўнае выкананьне і па капітальным будаўніцтве прамысловасьці, адпаведныя лічбы вышэй прыведзены. Асабліва адстаюць па капітальным будаўніцтве тарпяная прамысловасьць, якая выканала 65 проц. сваёй програмы, будаўнічая—62 проц., хэмічная—76 проц. і мэталяапрацоўчая прамысловасьць — 75 проц.

Гаворачы аб выкананьні якасных паказчыкаў нашай прамысловасьці, трэба асабліва падкрэсьліць дрэнную барацьбу раду галін прамысловасьці за палепшэньне выпушчанай продукцыі. І гэта трэба падкрэсьліць з усёй рашучасьцю, ня гледзячы на рад посьпехаў у некаторых галінах нашай прамысловасьці, як швэйная і абутковая. Якасьць продукцыі часта настолькі дрэнная, што далей цярпець такое становішча мы ня можам.

Гаворачы аб выніках работы прамысловасьці, трэба падкрэсьліць што па асобных галінах і прадпрыемствах тут ёсьць даволі стракаты малюнак. І побач з тымі перадавымі галінамі нашай прамысловасьці, якія ўжо выканалі пяцігодку за тры гады, побач з тымі прадпрыемствамі, якія ідуць уперадзе ў сэнсе выкананьня сваіх прамфінпляняў, прыкладам чаго можа зьявіцца завод „Бальшавік", — мы маем рад прадпрыемстваў, якія недапушчальна адстаюць. У дадатак да пералічаных мною галін прамысловасьці, я мог-бы прывесьці яшчэ цэлы рад, але я думаю, што на зьездзе ў выступленьнях дэлегатаў з усёй паўнатою будуць адлюстраваны ўсе прарывы і недахопы, зьвязаныя напрыклад, з работай БелДРЭС, якая забясьпечвае электраэнэргіяй такія буйнейшыя нашы прамысловыя цэнтры як Віцебск, Ворша, Магілеў, шаўковая фабрыка і інш.

Мы лічым, што тыя буйныя прарывы, якія мелі месца і ёсьць яшчэ ў значнай меры на БелДРЭС і зараз, зьяўляюцца проста ганебнай плямай ва ўсёй нашай рабоце, плямай, якую трэба ва што-б там ні стала змыць. Мы мелі рад буйнейшых прарываў у рабоце менскай электростанцыі, што таксама выклікае перабоі ў рабоце нашай прамысловасьці і ў забясьпечаньні рабочага насельніцтва электроэнэргіяй. Бальшавікі Менску ўзяліся рашуча за выпраўленьне недахопаў у рабоце станцыі. І тут мы маем цяпер некаторы зрух. Я думаю, што менская партыйная організацыя дабіецца таго, каб сталіца БССР—Менск не заставалася далей у такім становішчы, якое было раней. Мы маем ганебныя прарывы ў рабоце такіх буйнейшых прадпрыемстваў, як Добруская папяровая фабрыка, якая мае адказную ролю ва ўсёй нашай прамысловасьці, і мае вялізарнае значэньне для справы культурнай рэволюцыі. Трэба, каб парторганізацыя і ў першую чаргу бальшавікі Гомельшчыны ва што-б там ні сталі зьнішчылі ў бліжэйшы-ж час усе тыя адмоўныя зьявішчы, якія ёсьць на Добрушы.

Дзе ляжаць карэньні недахопаў і прарываў у рабоце прамысловасьці? У першую чаргу ў тым, што мы яшчэ дрэнна ажыцьцяўляем 6 умоў тав. Сталіна ва ўсёй нашай рабоце. Там, дзе 6 умоў праводзяцца рашуча ў жыцьцё, там мы з посьпехам выконваем усе паказчыкі прамфінпляну, там, у тых галінах, аб якіх я ўжо гаварыў, там, дзе дрэнна выконваюцца ўмовы тав. Сталіна, ёсьць вялізарнейшыя прарывы недахопы.

Буйным недахопам у рабоце нашай прамысловасьці зьяўляецца тое, што рад ам з дрэнным скарыстаньнем, слабым асвоеньнем капіталаўкладаньняў, —у нас слаба мэханізаваны ўсе процэсы на самым прадпрыемстве. Такое становішча ў далейшым нецярпіма. Я павінен падкрэсьліць адно зьявішча якое мы маем, і з якім трэба павесьці рашучую барацьбу—гэта недапушчальныя адносіны да машын. З боку гаспадарнікаў на радзе прадпрыемстваў існуюць, прыкладна, такія разважаньні: „У нас машына старая і таму цэпр няма чаго асабліва клапаціцца ў сэнсе яе большага скарыстаньня і нагрузкі. Давайце нам новыя машыны, увозьце гэтыя машыны з-за мяжы, купляйце іх". Я думаю, што з такімі настроямі мы павінны рашуча змагацца. Трэба са старога абсталяваньня выціснуць усё, што толькі можна, атрымаць ад машын максымальны эфэкт. Трэба змагацца са стаўкай на тое, каб выключна завозіць імпортныя машыны. Трэба паставіць задачу сапраўднага вырабу машын на нашых заводах. А мы можам гэта зрабіць. Некатрыя нашы прадпрыемствы паказваюць ужо добрыя прыклады асваеньня новымі вытворчасьцямі вырабу найбольш складаных машын, як напрыклад, завод імя Варашылава. Замест імпорту гэтых машын трэба выраблять іх у нас, у Савецкім Саюзе.

Вялікім недахопам у нашай прамысловасьці, як і ва ўсёй народнай гаспадарцы, зьяўляецца адставаньне электраўзброенасьці нашай прамысловасьці ад агульных тэмпаў разьвіцьця. Вось некаторыя паказчыкі электро-энэргетычнай-ўзброенасьці параўнальна з СССР. У 1931 годзе на аднаго прамысловага рабочага электроўзброенасьць у кілёватгадзінах складала ў БССР 1595, а па СССР—2.000. Такім чынам, мы бачым, што ў БССР у гэтай галіне ёсьць адставаньне ў адносінах агульнасаюзнага ўзроўню, прычым гэта адставаньне асабліва рэзка выявілася ў гэтым годзе.

У чым нашы далейшыя задачы ў галіне прамысловасьці? Яны заключаюцца ў мобілізацыі ўвагі на тых вузлавых момантах, аб якіх я гаварыў. Асаблівы ўпор трэба зрабіць на выкананьні якасных паказчыкаў у 1932 г.

Таварышы, на 1932 год паводле прамфінпляну мы вызначылі наступныя заданьні: выпуск валавой продукцыі рэспубліканскай прамысловасьці зацьверджан у суме 492.422 тыс. руб., зьніжэньне сабекошту—на 5,5 проц., павышэньне продукцыйнасьці працы—на 15,8 проц., рост зарплаты—на 7 проц. Капіталаўкладаньні вызначаюцца ў суме каля 36 мільёнаў р. На выкананьне прамфінпляну 4-га заключнага году пяцігодкі мы павінны мобілізаваць усю КП(б)Б, усю рабочую клясу, сконцэнтраваўшы цэнтр сваёй увагі на барацьбу за якасныя паказчыкі. 1932 год павінен быць годам рэзкага палепшаньня якасьці работы разьвіцьця яшчэ больш высокіх тэмпаў, падрыхтоўкі неабходных умоў для выкананьня другой пяцігодкі. Мы павінны ўжо з пачатку году ўзяць належныя тэмпы, ужыць неабходныя мерапрыемствы, якія-б цалкам забясьпечылі выкананьне адказных задач, што стаяць перад намі.

Які напрамак далейшага разьвіцьця нашай прамысловасьці павінен быць намі ўзяты? Зусім зразумела, што мы павінны выходзіць з устаноўкі далейшага разгортваньня індустрыялізацыі краіны, далейшага ўмацаваньня вядучай ролі прамысловасьці ў соцыялістычнай рэконструкцыі ўсяе народнае гаспадаркі. Асноўай нашага прамысловага разьвіцьця павінна быць мобілізацыя ўсіх унутраных рэсурсаў, максімальнае скарыстаньне сыравіннай базы, якая ёсьць у БССР.

Трэба больш рашуча пайсьці на ўзьняцьце найбольш адсталых раёнаў. У гэтым напрамку мы ўжо зрабілі некаторыя крокі. Так, шырока разгортваецца прамысловае будаўніцтва ў Магілеве, Крычаве. Мы павінны пайсьці далей па шляху ўзьняцьця продукцыйных сіл гэтых новых раёнаў, адначасова яшчэ адстаючых параўнальна з асноўнымі буйнымі раёнамі, дзе ўжо шырока разгарнулася прамысловае будаўніцтва.

Вядучай галіной, на якой мы павінны концэнтраваць увагу, зьяўляецца электрыфікацыя БССР, тэхнічнае пераўзбраеньне народнай гаспадаркі. У гэтым напрамку вялікае значэньне набывае пачатак пабудовы ў бягучым годзе менскай электростанцыі, далейшае разгортваньне будаўніцтва другой чаргі БелДРЭС імя Сталіна, пабудова гомельскай раённай электростанцыі.

Другая важнейшая галіна вакол якой павінна быць згрупавана ўвага партыі—гэта торф, як энэргетычная і сыравінная база прамысловасьці ўсяе народнае гаспадаркі. Мы маем 2.600 тыс. га забалочаных зямель — тарпяных балот. Сярод важнейшых пытаньняў нашага экономічнага разьвіцьця трэба адзначыць хэмічную прамысловасьць, сапропэліты, фосфарыт, лесахэмію, ацэтон і інш. Праведзеныя досьледы паказваюць, што ўсе гэтыя об'екты павінны адыграваць важную ролю, як сыравіна, на якой можа разгортвацца прамысловае будаўніцтва. Важнае значэньне набывае пераход на паглыбленую мэханічную і хэмічную апрацоўку драўніны, скарыстаньне яе для прамысловых мэт, разгортваньне вырабу будаўнічых матар'ялаў. Асаблівая ўвага павінна быць зьвернута на новыя віды будматар'ялаў, у прыватнасьці, шкло. У сувязі з шырокімі разьмерамі соцыялізацыі сельскай гаспадаркі ў напрамку тэхкультур, вядучую ролю набывае тэкстыльная прамысловасьць. Мы па-бальшавіцку павінны ўзяцца за разгортваньне харчовай прамысловасьці на базе бэконнай сьвінагадоўлі, малочных продуктаў, бульбы, садовіны, гародніны, скарыстаньня дзікай гародніны і фруктаў.

Вось, таварышы, асноўныя галіны і віды прамысловасьці, на якіх мы павінны ў далейшым сконцэнтраваць увагу, з якімі зьвязана пытаньне найлепшага скарыстаньня багатых мясцовых рэсурсаў БССР.

(Працяг будзе)

*) Працяг. Пачатак на 1-й старонцы.

XIV ЗЪЕЗД КОМУНІСТЫЧНАЙ ПАРТЫІ (большавікоў) БЕЛАРУСІ

Справаздача Цэнтральнага Камітэту КП(б)Б

Даклад сэкратара ЦК КП(б)Б т. Шаранговіча *)

З галін прамысловасьці, якія працуюць на прывазной сыравіне, першае месца павінна быць адведзена мэталя прамысловасьці. Поўнае скарыстаньне ўсяго асартымэнту машын мэталяпрамысловасьці дае магчымасьць абслужыць ня толькі асноўныя галіны прамысловасьці БССР—торп, будаўніцтва хэмію, мэталь—але можа даць высокаякасныя машыны і для іншых раёнаў Савецкага Саюзу. Магчымасьць злучэньня беларускага торпу і брыўлянага коксу з украінскай рудой плюс скарыстаньне жалезных руд, якія ёсьць у нас, па водзіць магутную базу пад мэталюргічную прамысловасьць БССР. Адначасова мы павінны не зьмяншаць нашай увагі на далейшае разьвіцьцё такіх галін прамысловасьці, як скураная, швэйная, папяровая.

У эканоміцы нашай краіны вялікае значэньне мае прамысловая кооперацыя. У мэтах найбольшага скарыстаньня мясцовых рэсурсаў мы павінны шырэй разгортваць кооперавaньне працоўнага насельніцтва, узьнімаць яшчэ больш ролю прамысловай кооперацыі.

Канчаючы свае заўвагі аб рабоце прамысловасьці, я яшчэ раз хачу падкрэсьліць, што асноўнай і рашаючай прадпасылкай пасьпяховага выканань ня задач, якія стаяць перад намі ў чацьвертым, заключным годзе пяцігодкі зьяўляецца поўнае правядзеньне ў жыцьцё 6 умоў тав. Сталіна, рашучая барацьба з дэклярацыйнасьцю, з падменай баявой практычнай работы ў гэтых адносінах развязаньнямі і гутаркамі.

III. За далейшую рэконструкцыю транспорту

У адпаведнасьці з агульнымі задачамі, якія стаяць перад партыяй у адносінах рэконструкцыі чыгуначнага транспорту і павышэньня агульнай яго баяздольнасьці—Цэнтральны Камітэт ад часу XIII зьезду КП(б)Б аддаваў выключную ўвагу гэтаму вучастку работы. Мы выходзілі з устаноўкі ЦК УсеКП(б) і ў прыватнасьці з устаноўкі кастрычніцкага пленуму ЦК УсеКПб аб тым, што „партыя ня можа дапусьціць ні ў якой меры паўтарэньня зімніх перабояў у чыгуначным транспорце. ЦК будзе лічыць мясцовыя партыйныя організацыі адказнымі за прарывы ў рабоце транспорту на тым, або іншым вучастку. Увага ўсёй партыі ўсіх партыйных організацый павінна быць у яшчэ большай меры сконцэнтравана на далейшую мобілізацыю мас чыгуначнікаў для палепшаньня работы паравозаў, вагонаў, для павышэньня якасьці работы, для палепшаньня работы станцый, для ўзмацненьня працоўнай дысцыпліны, для рашучага палепшаньня апарату кіраўніцтва, для барацьбы з закарнелас(ць)ю і бюрократызмам".

За апошні час мы маем рад дасягненьняў у перабудове работы чыгуначнага транспорту, у павышэньні яго баяздольнасьці, у рэконструкцыі тэхнічнай базы. Для прыкладу можна прывесьці наступныя лічбы. Сярэднясутачны прабег паравоза па ўсёй сеткы СССР у 1913 годзе складаў 72 клм у 1930 годзе—93,4 клм., а ў трэцім квартале 1931 году мы маем у Гомельскім раёне—148 клм., у Жлобінскім—127, Віцебскім—186.

Калі ў 1913 годзе сярэдня-сутачны прабег паравоза таварнага парку па ўсёй сетцы БССР складаў 119 клм., а ў 1930—153 клм., то за тры кварталы 1931 году па Гомельскім раёне мы маем 191 клм., па Жлобінскім—172 клм., па Аршанскім—169, па Віцебскім—174. Значна павялічыўся грузазварот чыгункі БССР. Пагрузка ў 1913 годзе складала 103167 вагонаў, у 1930 годзе—434760 вагонаў, а за 9 месяцаў 1931 году—312431 вагон.

Мы маем некаторыя зрухі ў аздараўленьні паравозаў, ліквідацыі абязьлічкі у паравозных і вагонных парках. Калі браць работу кожнага раёну, то наперадзе па раду паказчыкаў ідзе Гомельскі, за ім Жлобінскі і значна адстае па ўсіх асноўных паказчыках Віцебскі раён.

Пры правядзеньні мерапрыемстваў вызначаных нашай партыяй і яе ЦК у галіне перабудовы работы чыгуначнага транспорту, асабліва пры правядзеньні спаранай язды, мы сустракаліся са шматлікімі фактамі бюрократызму і опортуністычнага супраціўленьня нават з боку кіруючых і адказных работнікаў. Так мы сустрэліся з опортуністычным супраціўленьнем спаранай яздзе з боку дырэкцыі Заходніх чыгунак. Мы сустрэліся з фактамі простага „очковтирательства", з фармальным падыходам да правядзеньня спаранай язды. Як інакш можна кваліфікаваць напрыклад тыя факты, якія былі ўскрыты ў Аршанскім і Жлобінскім раёнах? У некаторай частцы такія-ж зьявішчы мелі месца і з боку дырэкцыі МББ. Мы павялі з гэтым рашучую барацьбу. Мы зьнімалі з работы за такія опортуністычныя адносіны конкрэтных вінаватых.

За апошні час мы маем некаторае палепшаньне работы чыгуначнага транспорту. Аднак, яшчэ нельга сказаць, што работа апарату Заходніх чыгунак і МББ поўнасьцю адпавядае ўзрастаючым запатрабаваньням, якія прад'яўляюцца транспорту нашай социялістычнай гаспадаркай. Дрэнна выконваюцца на транспорце 6 умоў т. Сталіна, асабліва ў сэнсе перабудовы работы кіруючага гаспадарчага апарату, у сэнсе рашучага выкараненьня бюрократычных адносінах да гэтай перабудовы. Яшчэ мае месца расхлябанасьць недысцыплінаванасьць, разгільдзяйства.

Трэба адзначыць, што, калі 6 умоў тав. Сталіна вы онваюцца транспорт м наогул невыстарчальнымі тэмпамі, то асабліва дрэнна стаіць справа з укараненьнем на транспорце гаспадарчага разрахунку. У прыватнасьці я павінен сказаць, што нідзе мы ня сустрэліся з такім упартым опортуністычным супраціўленьнем пераходу на гаспадарчы разрахунак, як на транспорце. Вось вам асабліва паглядны прыклад. Начальнік Віцебскага раёну адкрыта выступаў супроць увядзеньня гаспадарчага разрахунку на чыгунцы, асабліва на паравозе, заяўляючы, што ён нават ня верыць у гэта мерапрыемства. Зразумела, зусім правільна было пастаўлена пытаньне аб зьняцьці гэтага опортуніста.

Пленум ЦК УсеКП(б) а таксама пленум ЦК КП(б)Б вызначылі рад задач у галіне далейшай работы чыгуначнага транспорту, далі конкрэтныя ўказаньні, вызначылі напрамак найбольш поўнага скарыстаньня тых рэсурсаў, якія сеньня мае транспорт. Паводле дырэктыў ЦК УсеКП(б) мы абралі спэцыяльнага сэкратара Цэнтральнага Камітэту па транспорце, з тым, каб забясьпечыць яшчэ больш конкрэтнае кіраўніцтва ня толькі дырэкцыямі чыгункі, але і нізавымі звеньнямі транспорту — раёнам, дэпо і г. д. Мы падыйшлі далей і ўважліва да гэтых зьвеньняў, нават заслухалі на адным з паседжаньняў сэкратарыяту ЦК даклад паравознай брыгады. Трэба каб усе нашы і іншыя організацыі таксама конкрэтна падыходзілі да справы кіраўніцтва, асабліва нізавымі зьвеньнямі, ставячы практычнай задачай ліквідацыю абязьлічкі, ураўнілаўкі, укараненьне гаспадарчага разрахунку, палепшаньне працы службы цягі, эксплёатацыі, павялічэньня даходаў транспорту, яго тэхнічнае пераўзброеньне.

У нашай рабоце асабліва за апошні адцінак часу вялікае месца займалі пытаньні дарожна-шосэйнага будаўніцтва, якое ў эканоміцы БССР адыгрывае вялізарнае політычна-гаспадарчае значэньне. Досыць прывесьці такую даведку Галоўдартрансу, што страты ад бездарожжа раўняліся ў 1928 годзе 10 млн. руб., у 1929 годзе—14 млн. руб. у 1930 годзе—24 мільён. рублёў і ў 1931 г.—49 млн. рублёў. Гэта значыць, што з ростам грузазвароту, растуць і нашы страты, зьвязаныя з бездарожжам.

Я павінен хаця-б коратка спыніцца на водным транспорце, які ва ўсёй нашай эканоміцы таксама займае значнае месца. Мы маем некаторыя зрухі ў галіне разгортваньня воднага транспорту, аднак, тут ёсьць яшчэ вялікія прарывы. Воднаму транспорту да гэтага часу не надавалася яшчэ належнай увагі, гэта справа ня ўзята яшчэ на неабходную політычную вышыню. Задача заключаецца ў тым, каб у сувязі з задачай перабудовы чыгуначнага транспорту, прыняць больш рашучыя крокі для ўзьняцьця на вышэйшую ступень і нашага воднага транспорту.

IV. Социялістычная рэконструкцыя сельскай гаспадаркі

На падставе ажыцьцяўленьня ленінскай політыкі, умацаваньня пролетарскага кіраўніцтва процэсамі рэконструкцыі сельскай гаспадаркі, уся КП(б)Б і яе Цэнтральны Камітэт актыўна займаліся пытаньнямі социялістычнай рэконструкцыі сельскай гаспадаркі.

У трэцім рашаючым годзе пяцігодкі мы дабіліся вялізарных социяльна-эканомічных зрухаў, з якімі КП(б)Б прыйшла да свайго XIУ зьезду. Гэтыя зрухі ў першую чаргу выяўляюцца ў магутным росьце колектывізацыі, у рашучым павароце бядняцка-серадняцкіх мас на шлях социялізму.

Калі ў лістападзе 1928 г. было толькі 0,7 проц. колектывізацыі, на 1 чэрвеня 1930 году—11,1 проц., на 1 студзеня 1931 г.—15 проц., то на 1 ліпеня 1931 г. мы мелі ўжа 40 проц. і на 20 сьнежня—50,3 проц. Рад раёнаў, як Лепельскі, Койданаўскі, Талачынскі, Чэрвеньскі, Сенненскі, Бягомельскі, Касьцюковіцкі, Чэрыкаўскі і інш., у асноўным завяршылі суцэльную колектывізацыю.

Паводле даных Колгасцэнтру социяльны склад членаў колгасаў наступны (гэтыя даныя адносяцца да вясны 1931 г.): беднякоў—32,8 проц., серадн коў—55 проц. і іншых—12,2 проц. У групу „іншых" уваходзяць служачыя: настаўнікі, аграномы, работнікі коопэрацыі сельсаветаў і г. д. Аднак, трэба адзначыць, што ў некаторых колгасах ёсьць засьмечанасьць кулацка-заможным элемэнтам. Трэба ў штодзённай рабоце ачышчаць колгасы ад праменшых туды кулакоў, якія з сярэдзіны імкнуцца разбурыць колгасную вытворчасьць.

Посьпехаў у колектывізацыі мы дабіліся ў рашучай барацьбе з правым опортунізмам, з самацёчнымі настроямі ў колгасным будаўніцтве, з „левымі" загібамі, якія былі даволі пашыраны ў некаторых раёнах. Гэтых посьпехаў мы дабіліся з улікам усіх абставін і ўмоў нашай работы ў нацыянальнай рэспубліцы—Беларусі.

За час з XIII зьезду мы маем значнае павышэньне росту і ролі саўгасаў у социялістычнай рэконструкцыі сельскай гаспадаркі. Калі пасеўная плошча саўгасаў у 1928 г. складала 41 600 га, то ў 1931 г. было 115.000 а ў 1932 г. намечана 250.000 га. Плошча пад саўгасамі амаль пачынаючы з 1928 г. патроілася.

Капітальныя ўкладаньні ў сельскую гаспадарку расьлі наступным чынам: у 1930 г.—42.123 тыс. руб., у 1931 г.—77.844 тыс., на 1932 г. намечана 165 мільёнаў руб. А асабліва вялікае месца ў капіталаўкладаньнях вызначаецца росту машынізацыі сельскай гаспадаркі. Калі ў 1929 г. на гэту мэту карыстана 5.400 тыс. руб., то ў 1930 г.—7.726 тыс. р., у 1931 г.—17.072 тыс. руб. і на 1932 год намечана 27.500 тыс. руб. Калі да XIII зьезду была адна машынна-трактарная станцыя, то зараз налічваецца 1900 трактараў. На 1932 г. намечан ахоп усіх раёнаў машынна-трактарнымі станцыямі.

Ахоп колгасамі 50 проц. бядняцка-серадняцкіх гаспадарак, разьвіцьцё саўгасаў, рост капіталаўкладаньняў, механізацыя сельскай гаспадаркі — сьведчаць аб вялізарных дасягненьнях КП(б)Б у справе социялістычнай рэконструкцыі сельскай гаспадаркі.

За гэты час зроблен значны крок наперад у сэнсе спэцыялізацыі, узьняцьця таварнасьці саўгасаў і колгасаў, разьвіцьця малочнай жывёлагадоўлі, сьвінагадоўлі, тэхнічных культур—лёну і канапель.

Роля социялістычнага сэктару ў нашай сельскай гаспадарцы ўвесь час павялічваецца. У 1931 г. колгасы засеялі 47,3 проц. яравога клину, з якога па ільне—51,3 проц., гародніне—64,1 проц., караньнеплодах—66 проц., шматгадовых травах — 58,2 проц. і аднагадовых травах—62 проц.

Колгасы, пры дапамозе пролетарскай дзяржавы, ужо ў мінулым годзе паказалі прыклады пасьпяховай барацьбы за выкананьне чарговых гаспадарча-політычных задач, паказалі вялізарную перавагу перад аднаасобным сэктарам. Колгасы значна лепш скарыстоўвалі як людзкую, как і цягавую сілу. На колгасьніка, а таксама на колгаснага каня і машыну прыпадала значна большая доля апрацоўкі глебы, засеву, узьняцьця зябліва і г. д.

Пры яшчэ зусім нізкай продукцыйнасьці нашага стада, у социялістычным сэктары ўсё ж такі маем больш высокі процант удою. У саўгасах удой малака ў год (у сярэднім на адну карову) складае 1.400 кілёграм, у колгасах—1.100, у індывідуальным сэктары—920 кілёграм, а ў сярэднім па БССР 1000 кгр.

На падставе тых мерапрыемстваў, якія праводзіла партыя ў галіне социялістычнай рэконструкцыі сельскай гаспадаркі, удзельная вага БССР у агульнай пасеўнай плошчы СССР увесь час узрастае. Асабліва яркае адлюстраваньне мае павышэньне ўдзельнай вагі пасеўнай плошчы ільна якая складала ў 1931 г.—10,2 проц., на 1932 г.—12,5 проц, і бульбы—8,9 проц., у 1932 г.—10 проц. У валавым зборы ільнавалакна ўдзельная вага ў 1930 г. складала 6,6 проц., на 1932 год—12,6 проц.,бульбы—10 проц., намячаецца—12,5 проц.

Такім чынам, і ў галіне сельскай гаспадаркі ёсьць значныя посьпехі значнае павялічэньне пасеўнай плошчы, асабліва па тэхкультурах. Наогул удзельная вага БССР ва ўсёй агульнай пасеўнай плошчы Саюзу ССР увесь час узрастае.

Гаворачы аб вялізарных посьпехах у галіне рэконструкцыі сельскай гаспадаркі, трэба, аднак, з усёй сілай падкрэсьліць тыя новыя задачы, вялізарныя і цяжкія задачы, якія перад намі стаяць на гэтым вучастку социялістычнага будаўніцтва.

Асноўнае, што павінна быць падкрэслена на зьездзе і аб чым зьезд павінен даць дырэктывы для далейшай работы ўсёй партыйнай організацыі і Цэнтральнага Камітэту—гэта барацьба за якасьць работы ў сельскай гаспадарцы, за павышэньне таварнасьці саўгасаў і колгасаў.

Пасьпяховае вырашэньне проблемы якасьці азначае далейшую перамогу ў рэконструкцыі сельскай гаспадаркі азначае сабой далейшы рост саўгаснага і колгаснага будаўніцтва.

Адсюль задача—саўгасы і МТС павінны яшчэ больш адыграць сапраўды вядучую ролю ва ўсёй рабоце па соц. рэконструкцыі сельскай гаспадаркі змагаючыся за ажыцьцяўленьне цэнтральнай задачы—організацыйна гаспадарчае ўмацаваньне колгасаў. Для таго, каб пасьпяхова справіцца з гэтым, трэба поўнасьцю ажыцьцявіць шэсьць умоў тав. Сталіна ў рабоце МТС, саўгасаў і колгасаў.

Таварышы! Каб найбольш ярка паказаць, што мы маем ў сэнсе дрэннай якасьці нашай работы ў галіне сельскай гаспадаркі, каб найбольш ярка паказаць тыя вялізарныя страты якія атрымаліся ў сувязі з дрэннай работай, я ілюструю некаторыя даныя.

План зябліва выкапан у 1931 г. толькі на 60 проц. Недавыкананьне пляну па 40 проц. зьніжае ўраджайнасьць па ільне, бульбе, гародніне, аўсе і ячмені. Па падліках НКЗБ гэта зьніжэньне ўраджайнасьці дае страты для пролетарскай дзяржавы на суму ў 20 мільёнаў руб. Гэта толькі з прычыны недавыкананьня пляну ўзьняцьця зябліва.

Такія прасьцейшыя мерапрыемствы як ачыстка насеньня, радковы пасеў, барацьба са шкоднікамі, валнаваньне увядзеньне севазвароту і інш. даюць павышэньне ўраджайнасьці (выходзячы з пляну 1932 г.) па збожжавых культурах на 36,5 проц., або дадаткова 8.081 тыс. цэнтнэраў да намечанай пасеўнай плошчы, па бульбе—34 проц., або 26 180 тыс., па ільнавалакне—31 проц., або 111 тыс цэнтнэраў па гародніне—34 проц., або 2.380 тыс. цэнтнэраў дадатковых рэсурсаў.

Калі параўнаць нашу ўраджайнасьць і продукцыйнасьць жывёлы з заходня-эўропэйскімі краінамі, то мы ўбачым наступную розьніцу. Ураджайнасьць па ільна-валакне з аднаго гэктара ў Бэльгіі—11 цэнтн., Францыі—7,5 Вэнгрыі—7,6, Голяндыі—5,8, а па БССР—2,2 цэнтн. Удойнасьць (ад аднэй каровы ў кілёграмах): у Голяндыі—3.000 у Нямеччыне—2.200, Даніі—2.600, БССР—1.000. Карова ў Нямеччыне трохгадовага ўзросту мае вагу 4,5 цэнтн., тады як у нас сярэдняя вага каровы—2,5 цэнтнэра. Ялавасьць кароў у нас даходзіць да 15 проц., што складае недаатрыманьне дзяржавай 160.000 цялят. Ялавасьць сярод сьвіней даходзіць да 25-30 проц., што складае недаатрыманьне дзяржавай 1,5 мільёнаў парасят у год.

Па Сьвінаводзе сёлета процант адыходу маладняка пасьля апаросу складаў 38 проц. і г. д.

Усе паданыя факты высоўваюць перад намі, як асноўную задачу, іменна павышэньне якасьці работы ў сельскай гаспадарцы, укараненьне сапраўды социялістычных форм і мэтодаў працы, правільны догляд сьвіней і карэў, прысгасаваньне агро і зоотэхнікі у саўгасах і колгасах.

Адзначаючы дасягненьні ў колгасным будаўніцтве, якія КП(б)Б мае за час з XIII да XIV зьезду, аднačасова трэба спыніцца на тых памылках ЦК КП(б)Б, якія былі дапушчаны ў пытаньнях колгаснага будаўніцтва, спыніцца на фактах „лявацкіх" загібаў, якія мелі і нават маюць месца ў некаторых раёнах.

Таварышы! На ліпеньскім пленуме ЦК КП(б)Б была прынята ўстаноўка адносна тэмпаў колектывізацыі, якая орыентавала КП(б)Б, каб колектывізацыю ў асноўным скончыць да канца 1932 г., каб колектывізаваць да вясны 32 г. 75 пр. бядняцка-серадняцкіх гаспадарак. Пасьля пленуму была апублікавана пастанова ЦК УсеКП(б) ад 2 жніўня, якая вызначыла тэмпы і далейшыя задачы ў колгасным будаўніцтве. Пастанова ліпеньскага пленуму ЦК КП(б)Б разыходзілася з пастановай ЦК УсеКП(б) у сэнсе тэмпаў колектывізацыі ў сэнсе концэнтрацыі ўвагі на асноўнай цэнтральнай задачы—організацыйна-гаспадарчым умацаваньні колгасаў.

Пасьля пастановы ЦК УсеКП(б), бюро ЦК у рашэньні ад 13 верасьня не зьмяніла формулёўкі ліпеньскага пленуму ЦК, зацьвердзіла ранейшыя тэрміны аб скончэньні колектывізацыі ў асноўным да канца 1932 году, не падкрэсьліўшы задачу організацыйна-гаспадарчага ўмацаваньня колгасаў, як цэнтральную для ўсіх раёнаў. Гэтым рашэньнем мы яшчэ больш паглыбілі тую памылку, якую дапусьцілі ў рэзолюцыі ліпеньскага пленуму ЦК КП(б)Б.

У адным з нумароў „Праўды", у артыкуле „Не отставать и не забегать" нашы пастановы зусім правільна былі раскрытыкаваны, ім была дана правільная політычная кваліфікацыя. Лістападаўскі аб'яднаны пленум ЦК і ЦКК КП(б)Б адмяніў ранейшыя ўстаноўкі, выправіў памылкі цалкам кіруючыся пастановаю ЦК УсеКП(б) ад 2 жніўня аб скончэньні ў асноўным колектывізацыі БССР у 1932-33 г. Пленум асобна паставіў пытаньне аб організацыйна-гаспадарчым умацаваньні колгасаў, зрабіў гэта пытаньне цэнтральным для ўсёй КП(б)Б у справе далейшага колгаснага будаўніцтва.

З часу выпраўленьня памылак, ЦК КП(б)Б концэнтруе ўсю ўвагу на організацыйна-гаспадарчым умацаваньні колгасаў, ЦК правёў вялікую работу па выкрыцьцю фактаў „лявацкай" недаацэнкі організацыйна-гаспадарчага ўмацаваньня колгасаў у радзе раёнаў. Выкрылі факты, зьвязаныя з перагібамі, з адміністраваньнем у адносінах бядняцка-серадняцкіх мас, колгасаў і колгасьнікаў, якія (перагібы) перапляталіся з правым опортунізмам, ударылі па перагібах, зрабілі адпаведныя організацыйныя вывады, да раённага партыйнага кіраўніцтва ў некаторых раёнах.

Мы выкрылі такія факты ў Койданаўскім, Капыльскім, Асіпавіцкім раёнах і інш, з чым зьвязана іменна і зьняцьце партыйкіраўніцтва гэтых раёнаў.

У койданаўскім раёне выкрыты простыя факты „галавакружэньня ад посьпехаў". Пасьля пасьпяховага сканчэньня веснавой сяўбы, завяршэньня ў асноўным суцэльнай колектывізацыі, у раённых работнікаў ад посьпехаў закружылася галава, яны ігнаравалі цэнтральную задачу — організацыйна-гаспадарчае ўмацаваньне колгасаў. У Койданаўшчыне фактычна паўтарылася тое, што было ў некаторых раёнах у 1930 г. Койданаўскае парткіраўніцтва асьмелілася зьверху дэкрэтаваць оптымальны і мінімальны размер колгасаў ад 500 да 3.000 га. Дырэктар МТС Макарэвіч „па сакрэту" даваў дырэктыву аб стварэньні „гігантаў" у 6.000 га. Узбуйненьне, праведзенае ў адміністрацыйным парадку, без актыўнага ўдзелу колгасных мас, ня спрыяла організацыйна-гаспадарчаму ўмацаваньню колгасаў, тармазіла пасьпяховае правядзеньне уборачнай кампаніі.

ЦК выкрыў за гэты час агідныя зьявішчы ў адносінах да бядняцка-серадняцкіх мас ў пытаньні падатковай політыкі, правядзеньня загатовак у такім раёне, як Лельчыцкі. Там былі самыя абураючыя факты з боку самага парткіраўніцтва, якія выявіліся ў антысерадняцкіх перагібах, у парушэньні ленінскага прынцыпу адносін да серадняка.

Таварышы! Мы можам зараз констатаваць, што парторганізацыя ў асноўным павярнулася тварам да організацыйна-гаспадарчага ўмацаваньня колгасаў. Наша задача заключаецца ў тым, каб і надалей рашуча выкрываючы і выпраўляючы скажэньні лініі партыі ў колгасным будаўніцтве якія мелі і яшчэ маюць месца ў некаторых раёнах, больш рашуча ўзяцца за распрацоўку і правядзеньне ў жыцьцё раду практычных мерапрыемстваў, зьвязаных з організацыйна гаспадарчым умацаваньнем колгасаў. Менш дэклярацыйнасьці—больш конкрэтнай работы. Калі мы будзем толькі дэкляраваць, а не працаваць, то гэта зьявіцца для нас найбольш небясьпечным, найбольш недапушчальным у правядзеньні ўсіх мерапрыемстваў па організацыйна-гаспадарчым умацаваньні колгасаў.

Што зьяўляецца рашаючым у колгасным будаўніцтве на даным этапе? Асноўнае, як гаварыў і як учыў нас Ленін, гэта павышэньне продукцыйнасьці працы, „гэта ў канчатковым выніку самае галоўнае для перамогі новага грамадзкага ладу". Нам трэба лепш організаваць людзкія і іншыя сілы ў колгасах, каб выконваць задачы, зьвязаныя з павышэньнем продукцыйнасьці працы ў сельскай гаспадарцы.

Узьняць продукцыйнасьць працы можна толькі на аснове правільнай організацыі працы. Укараненьне зьдзельшчыны, ліквідацыі абязьлічкі і ўраўнілаўкі. Паводле офіцыяльных вестак, на 20 сьнежня пераведзена на зьдзельшчыну 86,8 проц. колгасаў, забясьпечана працоўнымі кніжкамі—86,7 проц. вядуць рэгулярны запіс працадзён—73,9 проц. колгасаў. Аднак, я павінен з усёй рашучасьцю сказаць, што ў значнай ступені ўсё гэта толькі формальныя весткі, што на справе мы не ва ўсіх колгасах маем сапраўдную зьдзельшчыну.

Для прыкладу я прывяду некаторыя даныя па 40 колгасах, сабраныя пры абсьледаваньні іх у часе веснавой пасеўкампаніі. Працоўная сіла скарыстана ўсяго толькі на 57 проц. на адыходніцтве працавала—8 проц. засталося не скарыстана 35 проц рабочай сілы.

*) Працяг. Пачатак гл. № 23

З поўным тэкстам дакумента можна азнаёміцца ў бібліятэцы